

Transkript intervjua

Trajanje: 01:15:36

Razgovor vodila: Tamara Šmidling

Intervjuisana: Petra Lepir

Petra: Kod pozorišta sam živjela tamo, malo manje četrdeset godina namirila sam.

Tamara: A, koje ste se godine doselili u Banja Luku?

Petra: Šezdeset i prve.

Tamara: Šezdeset prve, a kako vam je devojačko, Petra....?

Petra: Petra Vuleta.

Tamara: Vuleta.

Petra: A, ovo je Lepir.

Tamara: A, ovo udato, udato je Lepir. I šta onda kada ste došli u Banja Luku, kako je to?

Petra: I hvala dragome Bogu dođem ovdje u Banja Luku, došla u stres, al' sve kulturni ljudi, a mi ono sve spremačice žene pa odem tamo da radim kod ovoga... Bila sam vrijedna..kad o sebi pričam već, tak' mislim bila sam jako vrijedna i pedantna i čestita. Što se tiče imala onoga predsjednika pa on ostavi pare pa dolje ja donosila te nji'ovo suđe, donosila. Ništa, otac rekao ne uzimaj ništa, ničije, budi pošten. I tak' dolje mi u pozorište nailazila sam na svašta, sve sam to davala nikad nisam uzela ništa tuđe. Mislim, onda to vide ljudi, vid'li ljudi kulturni kaže ti si Petro zlata vrijediš, poštena si, vrijedna si, dadnu mi da kuvam kave.

Tamara: Aha, da malo kao napredovali?

Petra: Napredovala i scenu da radim, probe, predstave i nisam bila ono, nisam imala djece, a imala sam kod brata stanovala.. tako da sam.. ja nisam imala sati i bila sam po petn'est. Odem ujutro i dođem u ponoć kući, prespavam malo i opet sutra ujutro. Tako sam radila u pozorištu, dvokratno. Al' onda zato sam imala po jedno tri mjeseca godišnjeg odmora.

Tamara: O pa da kad je letnja pauza i to.

Petra: Tako dadnu mi oni ljudi, kažu ti si Petro radila i zaradila si, nije bilo para da se plaća nikada to su uvijek bile male parice i to..'oću da kažem ovaj, tako da, da sam bila fala Bogu, odem i na more i od šezdesete do osamdesete, umrije Tito...

Tamara: I kako onda, jel se onda promenilo nešto?

Petra: Da, onda ja znaš šta sa stanom bila kod brata, a sad došlo takvo vrijeme ko kad nemaš stana u gradu, sad da nemam stana penzija nije ni trista maraka, kako da živiš?

Tamara: Da, da, da...

Petra: E, naiđe čovjek vojno lice u Novoj Varoši, tamo u pozorištu nešto radio, aj' ti za mene, nova godina. Ja sa njim i prvi mjesec i prvi dan kad sam došla za novu godinu Dražanu zanesem osamdesete. Eh, kaže on, imam ja dvoje djece neću ja dijete ovo-ono, a ja ko velim nasamo i onda poslije on mene uzme i to problema opasna, al' eto fala Bogu sve se završilo.

Tamara: Da, da.. i koje ste se godine onda udali?

Petra: Prvi puta.

Tamara: Kako?

Petra: Prvi put udala sam se sa devetnest godina.

Tamara: A da, tada ste baš mladi bili.

Petra: I to znaš kako ono na selu bilo. Bio jedan komšija, 'oćeš ti za mene poštena, vrijedna i to. Pa me oteli sa neke igranke.

Tamara: A to, što kažu dali vas za njega.

Petra: A on voli popit', baraba bio. Moj otac imo desetero djece i kaže, vrati se ti bolje tebi da ti dođeš kad nemaš djece, jer s p'janijem čo'ekom teško je izići na kraj, mislim, vidiš danas šta se radi ovaj svijet i ovo, mislim te brakove, teško naći brak.

Tamara: A, drugi put kad ste se udali?

Petra: A onda drugi put osamdesete.

Tamara: A osamdesete.

Petra: To osamdesete. Umro Tito, a taj čovjek imo stan. Radio tam' nešto u pozorištu ovo-ono. On je bio i vojno lice pa pomorski oficir, al tako malo volio popit, volio žene, volio zakasnit kad je to bilo. I onda bio šef računovodstva imam sad toga muža, Dražanin tata, ovaj devedeset njemu je i treća godina. Četrnest godina, trinest godina od mene stariji. Al' bio onako čovjek fin imo stan i ja pitam brata bi li, aj' pitaj ima li čovjek i tu penziju kaže imaćeš penziju i stan. E'o fala Bogu. A nikad čovjek ne zna kako će biti.

Tamara: Ne zna kako će biti, tako je.

Petra: Da, kaže on aj ti nek te upiše da ostane stan i penzija. Tri'est sedam, tri'est osam godina ja sa čovjekom.

Tamara: Svaka čast.

Petra: Eno ga i sad živ.

Tamara: Da, da.

Petra: I sad da ja nemam svoje penzije, znaš oću da ti kažem ti su ljudi vojna lica i to on dadne tebi nešto, al' on 'oće džeparac, 'oće da izlazi, 'oće to. To je vrlo teško.

Tamara: Mhm, kako ne. Sad ću vas ja pitati neka pitanja, vama je Dražana vjerovatno malo ispričala.

Petra: Nešto mi je rekla, da.

Tamara: Jeste, znači nije ovo ništa sada strašno. Ja vas samo pitam neka pitanja kako se vi sećate određenih stvari, kako se sećate Banja Luke naprimer. Kako pre rata, kako na početku rata..

Petra: Da, da

Tamara: I tako pa imamo tu ne moramo nećemo baš kroz sva ova proći, ali..

Petra: Da, nećemo.

Tamara: Pa mi recite samo recimo kad se pomene sad Banja Luka neka iz tih starih vremena, šta vam prvo padne na pamet?

Petra: Sad kad se promjeni, kad se pomene Banja Luka..ja kad sam došla, išla su kola ova konjska.

Tamara: A još su zaprege išle.

Petra: Zaprege, a Gosovska ulica bila k'o i sade ovako korzo kraj pošte ovo tako. Bile, bio ovaj neki Šugić kako se zvao imo slastičarnu tude. Nekad se tuj dolazilo i u toj Kozari bila isto bilo da se sjedne da nešto se jede tako bilo tih malo gostiona, al' nije bilo k'o sada. Tako kad iziđeš u grad ovaj nije bilo zgrada, nije bilo kola, nije bilo ovoga belaja, al' je bilo ljudi kulturnije, finije, poštenije. Mi se pitali nismo ko smo i šta smo. U pozorište ja kad sam došla i muslimani i hrvati i srbi, sjećam se kad se primaju radnici, primi se mješano i srba i muslimana i ovaj... sve kako su tehničari bili ja kako sam radila u pozorištu, glumci pa tehnika pa šnajderi pa portiri pa to sve. A to se sve gledalo da ima da je pomješano, da ima i muslima i srbin da je to zajednički, tako da je ta bila harmonija jako lijepa. Slavilo se, radilo se prepošteno, prefino, ja jedva čekala da odem da radim. Volila taj posao, volila ta pozorišta, jako je lijepo bilo prije rata. Ali, sad ima kuća kola, ima ovoga luksuza, belaja i 'oću da ti kažem biade taj rat.

Tamara: E, sad ćemo to baš, da, baš to..

Petra: Kad je bio baš taj rat.

Tamara: Kad ste osetili vi da, da nešto baš nije u redu u Jugoslaviji, u onoj Socijalističkoj federativnoj?

Petra: Pa znaš šta, mi smo to tako, sve se to radna klasa ovo, ono svašta se sastanci bili, mislim bilo je toga priprema, radna prava i tako svašta kad smo na onome prije toga malo. Al' oću da vam kažem ovaj, tako da odjedanput ono, ovaj (uzdah) odjedanputa taj rat neočekivano, mislim, ja vjerujem malo se koji nado i od velikije, a mi mali nismo se nadali, pošto ja sam upamtila i onaj čet' es' prve godine rat. Al' ovo nije bio rat, ovo nije bio rat, ovo je bio građanski rat, ovo je bilo otimanja, izgonjenja raje, otimanje, kako bi ti rekla to je bilo stra' od Boga.

Tamara: Pa jel bilo nešto da ste možda mogli da naslutite, jeste pratili vesti u to vreme? Kako vam se činilo?

Petra: Pa, ništa jedno jutro vako, uveče je to bilo ovaj... skupile se došla kola..došla i Srbija i onaj Šešelj što zvani i došle crne limuzine, sve to poredalo se, to zvani i kako se oni zovu ti, ovaj.....što je

Radovan Karadžić bio predsjednik, bio Tuđman, bio Alija Izetbegović i tako oni su tako vodili te sastanke i išli tamo da to provode i vele biće primirje, 'oće. Bio je taj jedna preokret, al' vrlo malo je bio preokret.. tako da oni kako su se sastajali, al' to je bio i vjerovatno prije toga izmišljen rat taj. Neko ga je vjerovatno i postavio, tako da je trebalo da se oni preglasaju i vamo preglasaju, nije bilo ovaj, preglasali muslimani i hrvati, a srbi ostali. E, ja došla u pozorište izjutra, piše Narodno pozorište Republike Srpske, a Narodno pozorište Bosanska Krajina.

Tamara: A, kako se pre toga zvalo?

Petra: Zvalo se prije toga Narodno pozorište Bosanska Krajina. Ja došla, o'šla uveče kući, došla ujutro..idem ja, stoji milicija kola, belaj crni sve, sve stoje milicija, kola i to..ko si, šta si, pita te da prolaziš..

Tamara: Aha, legitimišu te?

Petra: Ideš da radiš, ko si, šta si, kako se zoveš? I sada kada smo došli prvo u tu salu, došli smo u salu (10:33 nerazumljivo)...sastanak je bio, to je baš što kažu, kaže se, ti srbi kažu muslimanima i Hrvatima, rade muslimani, hrvati i srbi..

Tamara: To su radnici pozorišta sve na tom sastanku?

Petra: Radnici pozorišta. Kaže, 'oćete li vi ići u rat? A već se pregrišu, ono, crvene beretke ovo, ono šta ja znam..

Tamara: Već je krenulo grupisanje?

Petra: Krenulo, krenulo, belaj. 'Oćete li vi u rat? Muslimani kažu mi nećemo na te svoje, 'rvati tako isto i oni..da, da nećemo mi na to, a srbi, što kažu i ja sam ta srpkinja, nažalost. I sad je Prijedor, Kozara, ovaj, tu je započelo.

Tamara: U ovom kraju, znači kad govorite o ovom kraju, kažete tamo je započelo, u Prijedoru.

Petra: Započelo je to odma, nema ni četr'es kilometara odavde...

Tamara: To je blizu, da, da znam ja.

Petra: ...ja sam rođena tamo, Omarska, ovaj, uveče je to bilo, oni tako udrili po Kozari, po Ivanjskoj. Ivanjska ja tamo ovi su 'rvati, a Kozara je bila muslimani. To su bile naše komšije, ja sam tu blizu bila, pa su tu bile šljive, ovaj, pa burad moj otac pravio. Dolazili muslimani nam' mi išli njima, tako isto i hrvati to sve bilo društvo. I šta će biti preko noći oni su već ovaj stigli i iz Prijedora i iz Kozare i tamo Ivanjska i naprimjer srbi protjerali te ljude, otišlo ono što je otišlo.

Tamara: Kad je to bilo, jel' znate kad, to o čemju pričate, to je devedeset druga godina?

Petra: To je početak rata bio.

Tamara: A kad je vama početak rata?

Petra: Jest' devedeset druga, e to kad je poš'o rat. Odma su oni ovaj, ud'rili ovi na ove, ovi na ove.

Tamara: I sad mene samo, ako možemo da se vratimo i na taj sastanak, zanima me to vaše preduzeće? Vi ste kažete, vi ste tu svi radili, bilo je raznih nacija i onda na tom sastanku, ako sam vas razumela ljudi su se podelili?

Petra: Ljudi su rekli, ljudi su rekli, ovaj, ovaj, kažu, sad je poš'o rat mi ćemo da branimo i pozorište i svoje to što imamo. Ko hoće da ide u rat biće u pozorištu i raditi, ko neće da ide u rat, kaže spremajte se. Svi su muslimani i hrvati odma sutradan otišli gore po knjižice.

Tamara: Znači ostali su bez posla?

Petra: Odoše, odoše oni.

Tamara: Odoše.

Petra: Neće u rat, ostali bez posla, odoše. Odoše žene, odoše ljudi, ode sve. Ovaj, tako da, da je to bilo ovaj, onda pra'o da ti kažem, ovaj, bilo je to strašno. 'Vako gledajući ja sam baš išla tamo, tamo mi je moj otac kod Tomašice, od Omarske šest kilometara. Tako da je bilo, ovaj i tije logora da su ti ljudi otišli, išli u logore i iz kuće ih istjeralo, kuće popalilo, ono belaj crni.

Tamara: Aha, aha..

Petra: Jest', jest' to je bilo. Kozara je bila sva očišćena. Ja o'šla tamo kod svog oca, ono što jest' krave, al' taj narod prokleti, moj otac im'o nas desetero, kaže nemoj djeco tuđe, tuđa muka nikom ne sija. Vuku one, one namještaje, belaj.

Tamara: Belaj.

Petra: Ljudi, prokleta.

Tamara: Krade se od ljudi koji su proterani. A jel' se...

Petra: ...da, da...

Tamara: ...pričalo tada u Banja Luci, u gradu Banja Luci o tome šta se dešava tu eto što kažete na dvadeset, trideset, četrdeset kilometara. Jel' su ljudi, jel' su ljudi govorili o tome? Jel se to znalo?

Petra: Pa znaš kako, počeo je taj rat i tu se grup'šu, grup'šu se muslimani, hrvati, srbi. Imaju one crvene beretke, kad pođeš ov'da po gradu imaš deset onije vojski, a imaš avtobus do avtobusa, ljudi se sele, ti muslimani što su bili. Ja sam imala i te svoje komšije i to. Stvarno proganjalo ih je. A imala sam u Sarajevu tamo isto polu sestre, sestre čet'ri, isto su ih išćerali iz tije stanova i o'šle one u Beograd. Isto istjeralo ih, to je bio građanski rat i muslimani i hrvati i srbi, oni su napravili taj rat. Eh sad ko je više ko je manje o tome ti ne bi znala reći. Ima i jednije i drugije i trećije da su ovaj, svi su jadni. Meni je žao onije mojih komšija što su bili. Ja sam onaj, ne moraš mi vjerovati, ali što kažu ja ću umrijeti ja sam žena osamdeset i dvije godine, ja sam sakrivala one muslimanke, dođite uveče. Il' dođu, dođu dva momčića, mislim ono naoružani i na vrata i kažu izlazi musliman, a srbi dođe...

Tamara:istjeruju ih...

Petra: ...tu upada na njihovo, njega išćeraju...

Tamara:ove isteraju i onda se neko useli....

Petra: ...da, njih istjeraju i odma' srbin dođe.

Tamara: Aha.

Petra: A tako su isto valjda radili i ti muslimani i hrvati tamo. Isto tako je to bilo da istjeraju te, a dolaze ovi. I sad sto je bilo najžalosnije ja sam tu baš tom svom ulazu osjetila i ovije moje komšija odoše u četverosobne odeše u trosobne, a ovi muslimani lete, ja ne'sh vjerovati nisam Bog zna šta i bila sam kod brata stanovala, nisam tog' stana plaćala. Nisam bila gladna i žedna i što kažu sita mi je duša. Ništa nisam ćela uzeti ničije samo sam pomogla te muslimanima i Hrvatima, jer otac je rekao čo'ek je mio od kakve vjere bio. Ne treba ljude dijeliti po toj naciji, ovaj dijeliti. U mene otac bio seljak čovjek, a ti 'rvati i ti muslimani mi smo imali Kozare i to. Moj otac njima pravio to bure i to, ode on njima, oni dolazili nama i on kaže, to su ljudi isto sunce nas grije, samo jedno jedino što imamo druge vjere. Ja imam i od brata pomješene brakove te ženili se, udali se. I onda tako, bilo i to da se rastavljaju posle i to. To je bilo kako da ti kažem, to je bilo strašno. I onda nesta struje, nekad' nema ni vode.

Tamara: Jel' se sećate kad su počele te restrikcije?

Petra: Odma' kad su, Banja Luka je odma', već je počelo. Ide se na Drvar tamo, ide se ovamo, ono valjda 'oće da preuzimaju ili šta ja znam. Viče eno ih tamo pale, sa'će doći vamo nam i tako. Ja jedno jedino u tom pozorištu mi zadnji treba da iziđemo kad počne rat. Kako sam ja došla tu kad sam bila u ovom pozorištu, ja sam bila raspoređena da idemo na liniju, ako bude trebalo, zaključa se pozorište i bilo je zaključano kad je bilo Mrkonjić. Počeše otuda pucati i Banja Luku oće da preuzmu, ja došla kući iz ovoga pozorišta, kaže muž, trpaj nešto u kese sad ćemo u Srbiju ćemo ići.

Tamara: To je znači bio taj strah da će upasti i da će tu oterati?

Petra: Kaže sad će doći tu Tuđman i Alija da popiju tu kavu u Banja Luku, 'oće Banja Luku. E sad bila sam u pozorištu i ti reditelji i ti direktori, 'vako malo sam nisam školovana, ali sam 'vako bistro dijete, pa kažu oni, kad je to počelo, kad je to počelo, pucati i to, došli mi 'vamo u pozorište i to, a kažu oni doće oni. Ja kako sam došla kući idu avioni i viču meni neeee, bježi u Dom armije. Idu avioni bacaju štoješta, praši se, vojska, avioni, čitav belaj. Eh, otud iz Mrkonjića bacili su tu, tu počele rakete i što trebamo mi? Ja kad sam došla kući kaže muž pakuj se. Ja počela da se pakujem, kako sam 'tjela to, sve tanko, a bio septembar, sve neke haljinice svilene ja metnula.

Tamara: Koje godine?

Petra: (smjeh) ma ne bi znala ja datum, to je bilo u toj devedesetoj, odma' kako je počelo to je odma' buknuo.

Tamara: I vi krenete da se pakujete...

Petra: Ja to nešto zapakovala, tako te torbice. Kaže iće mi sada, ićemo. Eh, Milošević reko ako bude bombardovo i Zagreb počeo, Beograd i šta ja znam. Reko što god da je Milošević reko, ako udariš na Banja Luku i to, onda ćemo vojska sravnitićemo Zagreb i šta ja znam. Tako da u sekundi. Mi smo već bili...

Tamara: Vi ste se već spremili da idete?

Petra: Spremili se mi da idemo, a ne znaš ni ku'ćeš. Onda ja polazim od sebe, kako je tim ljudima bilo?...

Tamara: ...koji su bili proterivani...

Petra: ...Ono šta imaš imaš, al' eto imaš bar ono osnovno.

Tamara: Pa jel' su barem neki od komšija koji su bili muslimani ili hrvati ili neke druge nacije, ostali tu ili su otišli?

Petra: Tad je bilo to kad je počelo, išli su i srbi u Srbiju. Nema svjetla, nema hrane, ja sa Dražanom, mala Dražana bila, ona osamdeset prvo godišće..

Tamara: ...šta znači, šta je imala ni jedan'est godina...

Petra: Išla u školu, tako. Nema u kući struje, nema plate. Bog dao da'dnu oni donesu malo brašna dadnu. U mene moj muž bio tako vojno lice pa je vako malo vrijedan išo u ribu, lovio ribu i to. Pa onda ode tu u park Petar Kočić ima park donese one šašavke pa naložimo vatru pa onda gra, ovaj neki stari gra stavimo. Nije bilo brašna, kad je to bilo, malo ulja pa tako na onome ispečeš onu prevrt, gra' skuvaš. Vamo do'eš u kuću, ono mrak po noći tutnji traži jesul' tui.

Tamara: Noću su dolazili tu da provjere jel' ima muslimana?

Petra: Doduše, ovaj, tražili muslimane i 'rvate. Pošto je valjda bila ta srpska, srpska bila. Tako da sam ja bila kad neko pokuca na vrata ili dođe, kad se javim otvorim vrata on meni neće ništa, a već onom mom komšiji ako je musliman, ako mu pokucaju na vrata, zazvone, ako on otvori odma njega, ovaj...

Tamara: ...šta su radili s njima?...

Petra: ...odma' njega, vide da, odma' ga, ovaj... i ti mladići ta vojska što je bila, paravojska kako se zove, šta ja znam, što su išli, ako je musliman otvore vrata i odma' njega izbace na stepenice. Brava se mijenja i oni uzmu ključ i sve njih išćeraju na ulicu.

Tamara: Šta bude sa tim čovekom što su ga isterali?

Petra: Onda ja tog čo'eka što je tako što je otiš'o onda ja pođem na pos'o autobusa koliko hoćete ima. Tu su oni svi, famelija ta, ko što kažu bilo je, bilo je, sad nako ne mogu reći ono što nije. Ne znam da je baš, čula sam, ali nisam vid'la, ima bilo je tu ubistava, bilo je tu svašta ko neće, ubiju.

Tamara: To je sve tako šuška se?

Petra: Da, da šuška se, al' to sve ovi kako bi ti rekla pojedinci. Bilo je tuj i ubistva i finih ljudi i muslimana i srba, al' to su bili pojedinci. Tamo njihove je neko ganj'o pa oonda oni dođu pa se iživljavaju.

Tamara: Jel bio neko da se suprotstavljao tome, da se sećate, da je neko rekao ne treba nam rat?

Petra: Bili su ovi stranci i šta ja znam, to je bilo pomješano, al' nije se tu moglo stati u kraj kad su tu, kako bi vam rekla, to je bilo preko noći i noći pretežno. Brave nema, svjetla na stubištu nema, oni idu pale onu šibicu ili nešto, dođe na vrata i ako vidi da su.. Ja se sjećam da je u mene bilo isto i muslimana i hrvata i meni je njih jako žao. I tako. Istjerali ih, oni jauču, to je bolan strašno i meni

slušati to to nije nikom prijatno. Istjeraju tu ženu, tu djecu, promjenu bravu. On sjede na stepenice dok nesvane, onda sutradan se jave neđe. Ima autobusi bili sjećam se.

Tamara: Onda su ljudi tako odlazili?

Petra: Tako odlazili, a ostavili sve, što kažu nije mog'o ni kašike ponijeti.

Tamara: Ništa, samo na ulicu i što si radio i gradio ništa...

Petra: Da, to je baš bilo grozno. Sad ja sam upamtila i četr'es' prve godine rat, bila je vojska bila njemačkua udarila, švabo. Ja bila kao malo djece ona vojska dođe bili partizani, a oni seljaci njima sve dadnu. Zadnju kravu zakolju, kad dođe a djece imaš punu kuću. I traže kruva da kuvaju i traže ku'ruze. Nije bilo ko sad ovo...

Tamara: Nije bilo belog hleba kao sad.

Petra: (Osmijeh) Nije bilo bijelog. Tako da su one ku'ruze i oni dođu svi mokri k'o čepovi. Onda bila škola pored kuće, a oni dođu u toj školu, dođu, ide, jedna cipela veća jedna manja, poderani, pocjepani...

Tamara:to pričate o partizanima?...

Petra: ..o partizanima, al' oni su oslobodili.. Tito je dao taj režim da (nejasno 27:56) Kozara. Žene se nosile one, svežu se, kako se to kaže? Kako se to kaže, one su nosile onu...

Tamara: ...feredžu?

Petra: Da, da, ali Tito je to njima sve.

Tamara: Onda je bilo da se to skine.

Petra: On je reko da svi budemo jednaki.

Tamara: To sad govorite kako je zapravo to ranije bilo?

Petra: Da, da, a ovo, ovaj je bio rat, et' kol'ko ja znam ovde baš, u tom pozorištu sjećam se odoše ljudi, odoše komšije i udri, bi to jedno vrijeme pa ne znam kol'ko tri, četiri godine taj rat je traio. E kad je bilo to primirije, onda su potpisali i onda na Banja Luku. Ja se spremila i ne znam kud ću, isto Dražana mala ja i muž. Da nije Slobodan Milošević to naredio, došli su do Mrkonjića. Oni su htjeli da uđu.

Tamara: To je već bila devedeset peta. Da, da.

Petra: Oni su htjeli da uđu. To je bilo nešto oko dva sata su bacali one granate i mi smo trebali da bježimo. I tako da je to ono odgodilo se prvo i onda potpisali to primirje. I oću da ti kažem ništa od tada ne ide. Prvo ja sam bila Dušana Vulete ćerka, a ovi SDS-ovci Karadžić i ovo. Došla jedna Labovička Ljilja, sad je ona direktor u muzeju, došla onda da bude direktor u pozorištu, a ja Lepir Petra. A, oni su i muslimani i hrvati, kad ono nema, a na kraju možda je po prezimenu mislila da sam katolkinja. Dođe žena ide debela, znaš na vrata, a bila novinarka i dođe da bude direktor. A, ja u pozrištu bila i kuvala te kafe i dežurna na sve i jednoj predstavi i četr'es' godina tako, nisam ni na

bolovanje išla. Samo Dražana kad se rodila četiri mjeseca sam išla. Tako da sam ja bila prva. Da su mene moji šefovi, tehnički direktori, glumac i ono gleda scenu kad pođe jel' sve u redu i onda kad će početi predstava ide njih četvero petoro komisija i gledaju da li sam dobro radila i daju mi sve desetke. I ja sam tu uvijek bila prva.

Tamara: Cenili su vas.

Petra: Cijenili me, a i ja sam njih cijenila, ja sam tu došla i nisam kruha imala. I onda ja sam mogla da radim, pošto sam ja od desetoro djece, nisam kruha imala, patila sam se.

Tamara: Navikli ste se da radite da biste nešto imali. I šta onda dođe ta nova direktorka, kad je to bilo, jel' to bilo posle rata ili pred kraj rata?

Petra: To je bilo posle rata, kad se sve smirilo. Ona tu dolazila u pozorište, bila novinarka i tako bila je tu u pozorištu. I neki je prebace SDS-ovci da ona bude direktor pozorišta. Bio neki ratni direktor Nebojša Grubović, glumac. Pa on onda pio i tako pa dadoše da ona dođe. Nije bilo nikada da su žene bile direktori tad'. I dođe ona u pozorište, ide ona, ja scena, pozornica, sala, 'vamo kafa ima za tri radnika, koliko sam ja radila. Odem izjutra i cijeli dan radim. Nije se znalo ni radno vrijeme. Ja sam ono imala po kvadratima 400 maraka i druge žene. Al' druge žene su sa sela bile pa nije bilo autobusa, pa sam ja onda sama radila, njih nije bilo. Dođe ona vidi mene, ja ono što kažu, kaže ona bi neko'ka dana tu, a ovi šef mi moj veli da ja idem na portirnicu, kaže da ide portir na neki sastanak. Ovaj i ja tu stanem na portirnicu, a ona veli ko tebe postavi da ti budeš portir? A ti stalno radiš scenu. Kažem ja njoj u nas ja radim i garderobe i scenu i mi svi pritrčimo, ko je prvi mi pomognemo. Ode ona gore uz stepenice i vako rukom ma'nu. Uglavnom napisala krupnim slovima i stavila dole na portirnicu, NAPOLJE PETRA. 'Dje ja kažem da sam ja i portir i da me metno šef. Kaže onaj neki, Petro nemoj izlaziti. Kaže izlazi napolje, napolje, napolje i išćera te. A, milicija bila vamo vani, čovjek na vratima tu, uvijek bio tu, kaže Petro ti budi mi te istjerati nećemo. Mi nemamo pravo da te istjeramo bez razloga.

Tamara: Ona je vas htela da vas istera skroz sa posla!?

Petra: Skroz! Kad, da. Ona meni kaže ovako. Došla milicija pa je pita što je izgonite. Nek ide u pemziju ili napolje. A ja odem tamo u pemziju i kaže tamo privremensko neće da obrade mene, i ja u inspekciju rada, i u komitet i kulturu i svu Banja Luku prođem, istjerala me. Neda ući, et, ništa!

Tamara: Vi mislite da je to što je ona mislia da ste vi..?

Petra: Ne znam koji je đavo!

Tamara: Da, ne znate, tačno!

Petra: To je bilo momentalno, došla žena dva dana mene iznenadilo!

Tamara: I odma' na vas.

Petra: Ja sam dobra žena, dobar radnik, svak me poštovo. Iznenadilo me. Napisala tamo i oni kažu nedaju ući. Ovaj portir kaže ti moraš izaći. I odem na inspekciju. Kako se ti Petro tako izašla bez išta. Dođe njoj inspekcija i kaže kako ste vi tako ženu istjerali bez išta? Kaže ona nek ide u pemziju. Kaže on pa ne mere žena dobiti penzije. Dvije godine sam se ja tako, ovaj..

Tamara: Dve godine je trajalo to sve dok ste se vi rastezali?

Petra: I išćerala me, i u inspekciju, i socijalno i tamo i svu Banja luku prošla, sreća nekako bilo je tih nekijeh ljudi. Bili su, odmah naprave pismeno i upute te.

Tamara: Da vam pomognu. Kako se to na kraju završilo?

Petra: Da, i sad ja dođem do suda, dadnem nju na sud i ona mene i to. Ima ovdje neki advokat Miljan Miljanić, dobar advokat Banja Luka. Dala, me o'šli na sud, Opštinski sud, evo odma kod ove crkve. Pozvaše mene tamo i ja dođe, taj advokat, sudija. Kažem ja šta ćete, 'oćete mi dati pemziju ili ćete mi dati da idem raditi?

Tamara: Da se rješi to.

Petra: Moja su dva uvjeta bila. Kažu meni, pemziju nemeš dobit', a neće te Ljilja da primi. Kaže onaj advokat meni je tebe žao kao svoje matere, al' ja sam dobro plaćen da demantujem. A ja ne znam šta je demant sada, k'o djete sa sela. Pitam ja kad smo došli sutradan sudiju, šta je demant. Pa to je kaže sada da se povlače, ideš dalje. A rat. Onda je bio rat i to...

Tamara: ...a još uvijek traje rat kad se to dešava?

Petra: I ja, oni ljudi došli na ratu bili i tamo, tako je to bilo, dvije godine. Dođe nekakav čovjek sa rata, sudija. Kaže ovaj, pa tako sjede oni i taj advokat i mene doveli i valjda će taj čovjek biti prisutan. A ja ne znam to ništa, kad ja to nisam ni školovana niti znam pisati ni kako, djete sa sela i kad sam došla 'vamo umjesto da učim školu, al' kad nisam imala vremena morala sam raditi...

Tamara: ...da preživite...

Petra:sam' da preživim. Kaže on, kako ste vi tu ženu, pa šta ste vi radili od ove žene dvije godine. Pa šta je žena išla u inspekciju i SUP. Kaže advokat da neće da je primi Ljilja, neće da je primi! Kaže neće! Pa vidite njezini su dokumenti i ovo, ona ima pravo da ide na posao. Kaže on gospoja Petro ideš na Vrhovni sud, za tri dana ić'eš dolje. Otišla ja dolje taj Vrhovni sud, bio je i taj Ljiljin advokat i to, oni su to suzbili. Veli on onom advokatu i ljudima, a ja nako sjedim pognuta, šta ću, Dražana mi mala i tako to, bijeda, djete imaš, mala plata, počeralo te svašta. Sjedim u tom ćošku, kaže pa kako ste ovo radili od žene pa to je strašno! Kaže onaj sudija, Petro vidiš onu, kaže, pune su one trafe gdje sudi se..

...ja vam prepriča puno....

Tamara: ...neka ste....

Petra: ...kaže ovo je sve Petro da se rješava, al ja ću tebi rješiti za dva dana. Kaže, žao mi te, imaš dijete i pričaju oni između sebe ljudi, vide šta su to uradili od žene, da nije bilo to vrhovnog nit' bi' imala pemzije nit' bi' imala ništ', ostala nako.

Tamara: Da, da nije bilo bukvalno tog jedog čoveka ona bi vas izbacila sa posla potpuno protiv zakona.

Petra: Potpuno, a bez ikvoga, bez ikakvoga razloga. To ti je živa istina!

Tamara: I onda vas taj sudija, da vas to pitam, zapravo vraća na posao?

Petra: Kaže taj sudija, evo tebi ovi dokumenti. Ja došla treći dan, a on šali se. Kaže recite vi dragićka, kažem ja dragićka, a on kaže evo vama ovi dokumenti. Kaže gospođa Petro želim vam sve najbolje, vidim ja da ste vi poštenu vidi se na čovjeku. Kaže, čitam te ovako. Dade on meni te dokumente, al znaš šta to je kaže ta tvoja direktorka je zlo. Otidi ti odma' traži tamo pa ono sve, na ono kako se zove, da uzmem te svoje dokumente pa da, ovaj, ne da mi se reći...

Tamara:da tu dokumentaciju prikupite pa šta onda da radite?

Petra: Da uzmem, da idem, đe ovi prave, đe se radi ovo, pa da ja uzmem sebi jedan dio, a jedan dio oni. Ne da mi se reći.

Tamara: Ne znam, ja bih vam pomogla, al' ne mogu.

Petra: Kaže ti uzmi te svoje dokumente, a nemoj njoj dati te dokumente. Već uzmi te dokumente i idi fotokopiraj. Pa otidi fotokopiraj, pa sebi ostavi te, a njoj podaj te druge. Ona će te isparati, i dobro čovjek pogodio! Hoću da ti kažem kako ima zlih ljudi, to su zli ljudi. I sada idem ja ovduda znaš, a jedan Telebak, on zna sve te jezike, sjedi on, on je sekretar. A ona druga vrata, ona. Idem ja pokuca, kaže on nemoj Petro ulaziti ja tebi ne smjem dati da ideš njoj. Kažem ja idem ja pa taman poginuti! Kažem ja pokucala, direktorka ja sam došla i donijela rješenje mene je Sud Vrhovni vratio da ja radim. Kakav sud! Skoči ona, bjesna, uze ono sve moje i pobaca. Ja reko dobro je meni reko sudija, ja opet ne znam ni ja sakrit, imam ja kopiju, nije to jedini primjerak koji postoji. Ne'š doći raditi! Kaže nedam ti doći raditi. A dole odma milicija bila, kaže ona, napolje, napolje. Kažu oni ako ona Petro istjera vas ja ću istjerati nju. Zato oću da ti kažem ovo sada što se radi i što se radilo, to je genocid nad narodom. Kako da ti kažem.

Tamara: A jel još neko prošao u pozorištu kao što ste vi? Da li je ona još nekoga tako svojevolumno izbacila sa posla?

Petra: Nije, nije prošao. Bilo je i glumaca isto, ako su nešto malo pogriješili, odma ih je suspendovala. To je sve tako. Bio jedan Željko, bilo je jedno pet, šest, tih što su imali, ovaj što su bili akademija. A bilo je glumaca tako urođenih što nisu imali akademiju.

Tamara: Nisu bili školovani glumci, ali su glumili.

Petra: Pa ako se samo malo pretpostaviš nešto njoj, odma isto tako.

Tamara: A niko nije bio da njih zaštiti te radnike?

Petra: Odma' isto i njih, suspenduje. Ona njih udalji od toga posla, ne da im raditi po pet,šest, po godinu dana.

Tamara: Aha, ona je tu radila šta je htela, došla po političkoj liniji.

Petra: A, to je za glumca isto genocid, jer ne smiju ući u kuću. Da popije kafe, ništa.

Tamara: Da, vas pitam još nešto, jel' se sjećate u maju kad je srušena Ferhadija, kako pamтите taj događaj?

Petra: Pravo da ti iskrena budem, taj dan i kad je ta Ferhadija srušena ja sam bila tamo ovaj Omarska išla kod oca, al' sam došla izjutra u pozorište, kažu srušena Ferhadija, srušena Ferhadija. Ovaj, neko

veli (duboki uzdah) kaže bili su skloneniji, tako barem neko priča, al' ja o tom ne znam ništa. Kaže bili su sklonjeni oni tepisi, ko ti srbi isto tako ko i ja što sam bila na belaju, kažu oni su sami sebi to srušili.

Tamara: a to je bilo da su sami srušili, tako se pričalo?

Petra: Tako da, sve su oni to sami. E tako da kad je to isto bilo, jedva živo počeo raditi. I srpsko pozorište metnuše. Ja kad sam došla, neš vjerovati, mene je tuga bilo je pozorište Bosanska Krajina, a sada srpska.

Tamara: ...bilo je Narodno pozorište Bosanska Krajina, a sad se zove?

Petra: A sad se zove Narodno pozorište Republike Srpske. Kakva srpska, deš ti, ja kad sam tuj dolazila raditi, kad, uveče ja bila dežurna pa ono njima osvježavala, po Sali, prođem po sceni, bili oni mirisi neki i sad ja idem i njima osvježavam, tu je bilo i muslimana, i hrvata i srba. Deš ti narod podjeliti, to je glupost. Tako da metnuli to srpsko, ovi se o'selili i došli ti srbi. I ta Ljilja, ona je, ona je, majka joj je 'rvatica, a ćaća joj je srbin. I da sam ja otišla u komitet i to, ja kažem išćerala me i to. Vi ste reko' srbin i ja sam srpkinja, vi ste reko' srpske ustaše. Vi mene klonuli, kad onaj čovjek tamo, komitet, a on stao izbečio se. A, meni došlo dovde, znaš, kažem ja njemu ja sam došla da me ubije srbin, da pamtim da me srbin ubio, a ne musliman i Hrvat. Ja vidiš, ja se ne bojim muslimana i hrvata, nisu me ubili oni, oni su mi dali kruva, ja sam došla u pozorište kad su mi oni bili direktori i šefovi i sve, oni su mi dali kruva, a vi sad..ja tako tom komitetu. Došla kući i pričam mužu, meni ona sekretarica kaže, kako si to Petro smjela reći? A, meni došlo dovde. Reko, vi ste srbi ustaše, kako ćete me onako ganjati i to. 'Oću da kažem to je bilo strah od Boga. E sad, u mene su u kući sve srbi. Imam jedan valjda musliman kupijo je stan, č'ek, samo taj jedan. I taj jedan je najkulturniji čovjek. Imamo tri, meseca, nemamo svjetla, neće da plaćaju svjetla, srbi ti došli. Neće da plaća struje, vode, neće da plaćaju ulaz, sijalica ona. Po mraku idemo, po mraku. Ja imam u torbi malu bateriju.

Tamara: To sad je tako?

Petra: Srbi sami, a taj musliman to pokreno i došlo neki dan meni na vrata efbije, kako se zovu, kažu dobar dan, komšinice šta kažete hoćemo li mi da okrećimo stan, da registrujemo, da napravimo svjetlo? I tak'. A ja i muž smo uvijek redovno to plaćamo, od pemzije i kažem ja očemo zaboga miloga. Imam i ovu djecu, prva ću biti, sve što god vam treba daću vam, neću kruva jesti i to. I tako 'oću da vam kažem ovaj..

Tamara: Da vas pitam još nešto vezano za rat, mislim neću puno, samo još par nekih pitanja. Mislim osim toga što ste to doživeli vezano za maltretiranje na poslu, koje je zaista trajalo jako dugo i bilo jako stresno, jel ste doživjeli vi još neku vrstu nasilja, da vam je prećeno?

Petra: Da, vam kažem onako iskreno ne, meni nije.

Tamara: Vama lično nije se to nije dogodilo.

Petra: Ne, meni lično nije, a bilo mi je jako teško kad je se, kad se to, tud je bilo pročišćavanje, čišćenje. Eh, ako si srbin ostaješ, ako si 'rvat ideš. A čujem isto i tamo i na tim drugim mjestima čistilo se. Tako otvorim vrata, gore više mene vamo bili muslimani, pa sam znala, ovaj, a ne smiješ! Pa sam znala, izbace im vrata, pa sam znala da ih sakrijem u kuću i to. Al' isto kad bi ovi to čuli belaj je to crni

bio.

Tamara: Strah vas je bilo?

Petra: Pa da strah me je bilo, isto, iako su srbi oni bi mene ubili, ubili bi mene što toga čovjeka štitim. A tako možda nisu ni neki muslimani smjeli. A do tada ja sam živjela od šezdesete do osamdesete, dvacet godina, plaćala se voda. Ima park dole i muslimanke i srpkinje, jedna skuva kafu, desetak žena. Pijemo dolje kafu, donesemo nešto da jedemo, ovo, ono, neke meze, kolača kad neko ima.

Tamara: Tako je to bilo nekad.

Petra: Tako je to bilo lijepo, to je bilo čestito. A sada imam te srbe, isto su ljubomorni, ljubomorni pa eto. Ti i tvoj muž imate vi oboje pemziju, imam ja u tom svom stanu, nemaju plate izginuli roditelji, djeca nisu zaposlena. Ne znam ni kako žive, po troje četvero neka primanja, ako nešto neko uđeka danas, ima ručak, a nema večere.

Tamara: Ne znate uopšte od čega ljudi žive danas?

Petra: A to je sve što vidim pred svojim očima. A onda 'vamo dalje pitaj boga kako je?

Tamara: A kakvo je vaše mišljenje o čitavom ovom, 'ajde da kažemo stanju danas, postratnom, post Dejtonska Bosna i Hercegovina? Dva etiteta, večito tenzije. Kako vi to vidite?

Petra: Ja kao moja Dražana i ovaj, muž mi je bio vojno lice, kad je bio to oficir bio, zakletva je bila Bratstva i jedinstva. I u mene je muž uvijek bio bratstvo i jedinstvo, on je bio ovaj, kako se to zove, on niti je bio srbin niti, on je bio narodni taj kako bi rekla. Ja, mi smo učili Draženu, a i moj otac je rekao voli čovjeka kakve vjere bio ko ti je blizu to ti je prijatelj i komšija i to. I moj je prijedlog ko je počeo, to je velika greška, treba se braniti, treba se vratiti sav narod fino. I muslimani i svi...

Tamara: ...vi biste voleli da se ti ljudi vrate?

Petra: ...voljela bi da se vrate i volila bi da budemo opet svi jednaki! To je stah od Booga oteti od ljudi i protjerati neke ljude. Ja sad kad sam baš bila sa Dražanom, pa smo bili u hrvatskoj išli na more lani, pa gledam ove muslimanke, ove što znam, a to sve fini ljudi. Kažu ostavili smo sve i otišli smo, ljudi su otišli ko bez glave. Oni su uništili svijet. Ko je to izmislio pitaj Boga. Jesu li to velike sile ili ovaj naš narod. Eh sad po ovoj mojoj, ja opet kažem nisam načitana, al gledam te dnevnike, gledam hrvatska, gledam Bosna, jedna jedina je greška što su sada lideri stari ostali, obogatili se opljačkali narod i drže to.

Tamara: A kako vidite ekonomsku situaciju?

Petra: A, ekonomsku situaciju vidim, ovi jedni imaju ne znaju šta će. Kuća do kuće, deset metara gore, privatnik, a to on pravi sve 'nako. E to je to zlo. I sad aj' ti budi pametan. A ja sam da tuđe se ne uzima, da svi ljudi dođu da svi ljudi rade. A prođe vrijeme, a ovo sada još, još, zlo. Ovaj Izetbegović njegov ćaća je započeo rat, ovaj Tuđman isto tako, ovaj naš SNSD, demokrate kako li zovu. Al ja njih slušam, slušam njih da oni zavađaju narod. Srpska ovdje, slave srpski dan, a svi muslimani i hrvati, ima ih koliko hoćeš. Kako ćeš ja sada ovdje doći srpkinja ili ti muslimanka, doći u ovu prostoriju, a ovo moje, a da ti budeš da radiš, kako ćeš se osjećati? To treba da bude zajedničko.

Tamara: A, jel vi pričate o tome sa svojim prijateljicama, komšinicama, kako one kad vi to njima kažete?

Petra: Pa da ja vama kažem, ovaj kad odem u park i to u mene Dražana i ja njima kažem, ovi što su moje komšije i ovi ljudi što su u ratu bili, to je zaposlilo sve, kola, kuće muslimanske uzeli. I ja njima kažem, reko, to je jako žalosno, kako vas reko ne boli duša doći u tu kuću i spavate u toj kući. Pa kaže mi smo zamjenili, tamo neđe došli. Ja ne bi ni zamjenila! To se ne bi trebalo ni mjenjati. To je opet nije istina. 'Oću da kažem ja sam da svak dođe na svoje i da narod to, ali možda će proći jedno vrijeme. Samo sad za sad, ovi mladi ne mogu preduzeti, ovi okorjeli su. To je popravilo kuće, to je uzelo avione, kamione, slušam, gledam. Gledam ovaj naš predsjednik ima vile, tamo neđe na Dedinju. Ne znam ni koliko ima kuća pitaj Boga gospoda. Onda uzela prodala Bosku, proda, to su ljudi upropastili narod. E sad narod ćuti, malo izlazi na taj protest, al' ne mogu im stati još u kraj, neko bi im trebo malo jači da to pomogne.

Tamara: Gde vidite nadu da nešto bude bolje?

Petra: Ja vidim nadu, jedno jedino moj je prijedlog, tako sam dijete bila, moj otac kad smo bili seljaci ono čet''es' prve godine, jedno, jedino treba i staro i mlado izići na ulicu. I ovo sve raščerati!

Tamara: Znači u tome vidite nadu.

Petra: U tome vidim, ali u tome trebaju i mladi. A mladi sad opet, neko nešto završi neko nešto, pođu u taj, eto u mene Dražana sad pođe ovo da radi, pa pođe pred Bosku, pa ovi svađe su oni u kolicima, imaj u po tri, četiri stotine tamo neđe, a kod nas čet''es' maraka i Dražana njih ganjala da oni dobiju i dobili valjda osamdeset maraka u kolicima kad je ono bilo. A oni nju tužili i ona mora da ide na sud, jer ona kaže protiv države srpske. Ima tamo da treba da ide, stalno je ganjaju. Korak pođe naprijed, a vrata je pet nazad. Ne daju joj to, a ona kaže, mi smo je tako naučili i roditelj svaki treba svoje djete da nauči da voli bližnjega svoga, da voli narod. Narod je, niko ost'o na ovoj zemlji nit' je ko šta ponio, ovo će sve ostati, ovo je sve mrtvi kapital, ali ljudi su najveći, onda djeca su propala, stari, et' ja čet'res' godina samo manje tri mjeseca, imam 270km pemzije. I taj Rakul što vodi to...ovaj naš predsjednik..

Tamara: ..kako ste ga nazvali Rakul?

Petra: Rakul, zove se tako čovjek, idem ja, a on mene zna iz pozorišta. Petro, kako si, kolika ti je pemzija, koliko imaš staža? Kažem ja, kaže aj' ti u socijalno, ti imaš pravo pet stotina najmanje, republička je pemzija. Odem ja tamo u socijalno, a kad su to sade ove stranke, ko je u kojoj stranci i ko će vlada, on samo te svoje...

Tamara: ...samo guraju svoje...

Petra: ...oh-ho...nema to samo svoje. Došla ja, dobar dan, dobar dan, mene poslao Rakul da meni vi meni to dadnete, kakva kaže Rakul, kakva 500 maraka, ja ovdje radim ja nemam ništ', nemam ni plate. 'Oću da kažem koliko je katastrofa. Ako se ne bi šta promjenilo. Ja sam radila, prošla sam ovo malo, išla sam i na more, bile su redovne plate, bio regres, karta, imali smo. Ja sam bila ta najniža, a nećete vjerovati direktor je samo imo dvije i po plate veće od najmanjeg, mi dvjesto maraka, on šesto, sedamsto maraka.

Tamara: Da, da razumem, nije moglo ko sada da neko ima 5000 maraka, a neko 300 maraka.

Petra: A oni sada, a oni sada imaju 5000, 10000, 10000, čovek ima mjesečno, a ovaj ima dvjesta maraka.

Tamara: Samo su se povećale te nejednakosti.

Petra: I kako sada taj svijet da živi? I šta da radi? E, jedno jedino, ja sam imala nadu i kad je Dražana ovo počela, da je kakve sreće, košto nije, da se ujedine ovi mladići. A ja imam ove svoje komšije koji ja kada idem on meni uprta malo ceker. Idem ja, 'očeš teta Petro da vam pomognem ceker, a ja šta ću. Jes' da bi ja mogla nositi, al' lijepo je kad se dijete ponudi. A kad dođemo do vrata, ne mogu da mu ne dadnem marku, dvije. A isto i ja sam u tim malim parama, ako mu dam marku dvije, reće šta je to to je kao prosjaku dati. Ja 'vako nekad ev' ti dvije marke, zafalile su mi, odoše te dvije kao kad odu na kafu. I tako 'oću da kažem ne rade, a sve po trijes' godina mladići. Ode nekud, neko mu dadne, neko mu pošalje pa se prebija onako. Al' nije to rješenje!

Tamara: Naravno da nije rješenje, nemaš para, nemaš ništa.

Petra: E jedno jedino, ja sad bez, bez, ovoga dogovora i bez na ulicu da svi iziđu. U mene Dražana to kad je išla protesti to pa ja gledam ove komšije moje mene sretnu i to. Šta ona tvoja ona ruši Dodika, šta ona oće!?

Tamara: A, šta im onda vi kažete?

Petra: A ja onda kažem njima, reko, ovaj Dodika ruši ruši ona vas što imate po tri kuće, a uzeli ste kuće tuđe tri, ona je rada da te kuće se raspodjele da imaju svi.

Tamara: (osmijeh)

Petra: (osmijeh) Kaje meni oni neki ti si k'o David. Jeste li vi čuli za Davida Štrpca?

Tamara: Aha, Petar Kočić, Jazavac pred sudom.

Petra: Jazavac pred sudom, e kad je bio i sad on glumi i on je sve okreno i došo doktor i njemu mjeri pamet. Meće ovda kaiš da mu izmjeri pamet, kaže doktore zaboga miloga kako da vi meni izmjerite pamet? Te i ovo sada moje, ja lično i tako sam ovo svoje dijete vaspitala i da bude i da pozdravi komšija, kad je bila mala po pet puta kaže dobar dan. Ja sada idem vakva stara žena a ima ovih što su se napljačkali uopšte ne gledaju mene. Ne kažu djeca ni dobar dan ni ništa. Ja onda kažem komšija mogli bi barem reći dobar dan. Kažem ja toj ženi srpkinja, ja kad sam bila djete, na selu bila, pa uđeš ondje imaju krave, ovce, i tako držali tu stoku, i tako živjeli s tijem, nije bilo k'o sade kajmaka, sira, tako su imali konje i volove, oralo se, nije bilo plugova, prije to je bilo odma poslije čet'es' prve godine, onda vamo poslije jest' ovo sada izašlo i mobilnije i ovo sada je prešlo sve granice, upropastilo narod. Kaže ona, a šta ti babetina hoćeš da mi tebi kažemo dobar dan. Odma se vidi da je to zlo. Šta će taj sutra kad postane i uzme neku vlast, šta će on raditi? 'Oću da kažem po nekoj toj mojoj ocjeni, ovaj Vučić sad je izabran bio i tak koliko ja vidim, a ovaj Dodik kod nas, čovjek je puno, ja ga znam kao mladića, kad sam rad'la u pozorištu, on je bio taj demokrata. Mladić dvajes' godina odozdo iz Lijevča, njegov ćaća je or'o, al' imo je te mašine. Bio mu je ćaća bogat, on je or'o, a dobro ovaj je studiro. Onda je kad poš'o da studira, reko mu je deda, Dodike ideš u Srbiju da studiraš sa ljudima kakvi budu ljudi, taki budi i ti. Ako budu dobri budi i ti dobar, ako ne budu oni dobri nemoj ni

ti biti dobar. I sad on drži te konce, al' nije on sam jedini znaš šta je i sad je ovo preotelo ovo su opljačkali. I sad ovo bi trebalo da se vrati. I sad imam ja tri, četiri kuće, a čovjek jedan pravi, privatnik pravi kuću. Nema države da pravi.

E sad, po mojoj toj nekoj, ako se brzo ne bi ovo promjenilo, ja sam dijete sa sela i to, biće robovi. Preuzeće, Bog zna ko će ovdje doći ako ne bude se složilo...

Tamara: ...ako se ne budemo pobunili...

Petra: ..da, da, ako se narod ne bude došo pameti da prifati ovog svog komšiju, komšija komšiju i muslimane nema nas puno. Tamo u, ovi moji rade u Njemačkoj, Austriji i kaže ima puno tih nacija, više ne znam ni koliko ima, al' sve to radi jedno. Jedno jedino da se ujedinito, ako se ne ujedinito svi ćemo platiti. Ova mladost nema im života, biće robovi.

Tamara: Pa, da. Jel' ima još nešto da kažete? Ako imate možda još nešto da kažete, a propustili ste, bitno.

Petra: Eto, jedno jedino to što ponavljam da bude bratstvo i jedinstvo. Bez toga nema ništa, ako se ne bi to desilo vrlo brzo, eh sad i da se ova imovina vrati i da se ljudima vrata nji'ove kuće. Ono su vratili te moje komšije, ima dvosoban stan i ode u četverosoban...

Tamara: ... ali su morali da izađu iz toga...

Petra: ...pet, šest godina i vratilo je i prodali su ovi ljudi neki, ali većinom su prodali. Ovi su otišli tamo vani, ekonomska situacija teška, plate su male, penzije su male, ljudi koji imaju familiju šta će sa penzijom od 500 maraka.

Tamara:znači da se ujedine ljudi i pobune...

Petra: ...samo da se ujedine il da iziđu na ul'cu, a ovo je sada je mislim ovo je mafija. Ovo ja tebi ti meni, ovo je i muslimani i hrvati, oni glume narodu da zavađaju, a narod nikad ne bi. Kakav, mi bi se svi slagali, a oni nas zavađaju. Zavađaju, da bi oni imali koristi od toga. Po mojoj nekoj procjeni, bila sam u tom pozorištu i radila i bez toga bratstva i jedinstva nema života. Ali to je sada za sada je, samo su pare u pitanju, a nije sve u parama, nije sve u parama. Ja kažem svojoj Draženi sada, imam tu unuku malu Iskru, Igor. Dražana je ovaj to počela da radi pa onda sa Igrom se tako, tako su radili tako se uzeše, tako pođoše, ode ona noći kod njega on kod nje. Možda se Dražana ne bi baš ni udala, bila je 'nako, kako da ti kažem vrlo teška da prifati i da nisu složni isto ne bi ništa od tog bilo. Al' imaju neki raspored da ne mrda niko jedni druge slušaju, a da nije toga ne bi. I 'oću da ti kažem ovaj, tako da bez toga bratstva i jedinstva ništa nema, bez drugarstva, bez ljudi, a ljudi su jedno najveće bogatstvo. Ja sam iz tog Prijedora, prodali su sve, prvo ovda ova kuća ovo jebio Zenit, sve su to kafane kraj pozorišta, a tuj su bile mesnice, ovaj, to je ravno to je sve privatnik sada.

Tamara: To se sve privatizovalo i propalo.

Petra: To je sve nit' znaš ko je ni šta je. Ja pođem cijeli dan odam ne mogu nikoga vidjeti poznatoga. Odam nako nekad iziđem bezveze zavirim i tako, ali nemaš nikog poznatog.

Tamara: Ne sretnete nikoga. Aha.

Petra: Nema poznatoga, sve je odnekuda došlo. I sad jel' to što kažu stari svijet, jel to došo kraj svijetu, a vidte i kiša i ovoga i onoga. Ja vjerujem u tu neku silu, nisam Boga vid'la, ali vjerujem u prirodu i vjerujem puno da nešto ima van ovoga ljudstva. To će nam možda i presuditi ako ništa.

Tamara: Pa da, priroda.

Petra: Priroda, priroda, jer vidiš da je upropaštena već. I da ti pravo budem iskrena žao mi je ovoga naroda i svega, pošto bila sam i na selu. Pa ti seljaci po desetoro djece, petnest, pet, šest, a svi imali pune kuće djece, rađalo se. A sada vidim sela su prazna, nema u njima niko. Neko se vratio napravio vikendicu, sve je to otišlo vani. Sela su pusta, a zemlje ima. A narod je, evo ova Banja Luka, sve se zbililo, prodalo na selu zemlju, a kupuje sad ovdje po tri stana i izdaje te stanove. Vidi toga sad? Tako da što kažu, stara sam i što kažu ne bi se sada vratila na ovaj život, ovo ne valja, ako se ne bi što promjenilo.

Tamara: Onda moramo i da menjamo.

Petra: Kad bi ovi mladi htjeli, a neće, oni ne izlaze ni na glasanje. Ja idem tamo, sve stari ljudi, malo koji mladi čovjek glasa. Njih ne interesuje ni glasanje, mjesto da traži i glasa i bira nešto. Valjda su digli ruke ovaj, vidli su da, da da, je to tvrdi orah.

Tamara: Misle da ne mogu tu ništa da promene i to.

Petra: Sad za sad, malo po malo rade da dođu do tog nečeg boljega. Upamtiće valjda neko. Samo,samo ovaj, samo teško.

Tamara: Hvala vam.

Petra: Molim.

